คำอธิบาย
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดย

หลวงประดิษฐ์ มนูธรรม
(ปรีดี พนมยงค์)

(ต่อจาก เล่ม ๗)

มาตรา ๓๕ บุคคลผู้เสมือนไร้ความสามารถนั้น ต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ก่อนแล้ว จึงจะทำการอย่างหนึ่ง อย่างใดที่กล่าวต่อไปนี้ได้ คือ

(๑) รับ ฤๅใช้เงินทุน

(๒) ทำสัญญากู้ยืม ฤๅรับประกัน.

(๓) ทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจะได้มา ฤๅปล่อยไปซึ่งสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ ฤๅในสังหาริมทรัพย์อันมีค่า

(๔) ทำการ อัน หนึ่งอันใด เกี่ยว ด้วย คดี ความในศาล เว้นแต่การร้องขอถอนผู้พิทักษ์

(๕) ให้โดยเสนหา ฤๅ ปรานีปรานอม ยอมความ ฤๅ ทำ ความ ตกลง ให้ อนุญาโต ตุลาการ พิจารณาคดี

(๖) รับ ฤๅ บอก สละความ เปน ทายาท

(๗) บอก บัดไม่รับ เมื่อ เขา ได้ให้โดย เสนหา ฤๅ ไม่รับส่วน ทรพย์มฤดก ฤๅรับ เอาทรัพย์เขาให้ ฤๅทรัพย์ มฤดกอันมี ค่า ภาระติดพัน

(๘) ก่อสร้าง ปลูกสร้าง ซ่อมแปลง ฤๅ ขยายโรง เรือนให้ใหญ่ขึ้น ฤๅ ทำการ ซ่อม แซมอย่างใหญ่

(๙) เช่า ฤๅ ให้ เช่า ทรัพย์สิน เปน สัง หาริมทรัพย์ มีกำหนดนานกว่า ๖ เดือน ฤๅ เปนอสังหาริมทรัพย์ มีกำหนดนานกว่า ๓ ปี

อนึ่งในพฤติการณ์อันสมควร ศาลจะสั่ง

ว่าบุคคลผู้เสมือนไร้ความสามารถ ต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ก่อน เพื่อทำการอื่นใดนอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อีกก็ได้.

การใดอันกระทำลงฝ่าฝืนบทบัญญัติทั้งหลาย ซึ่งกล่าวข้างบนนี้ ท่านว่าเป็นโมฆียะ

คำอธิบาย

กิจการซึ่งผู้เสมือนไร้ความสามารถจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์นั้นมีดังนี้

ก) กิจการซึ่งกฎหมายได้ระบุไว้

ข) กิจการซึ่งศาลได้สั่งไว้

บทที่ ๑

กิจการซึ่งกฎหมายได้ระบุไว้

อนุมาตรา ๑ รับหรือใช้เงินทุน

ก) รับเงินทุน เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๐ ก. ให้ ข. กู้เงินไป ๑๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยร้อยละสองต่อปี เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๐ ก. ถูกศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ครั้นวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ ข. นำตัวเงิน ๑๐๐๐ บาท กับดอกเบี้ย ๒๐ บาท มาชำระให้ ก. ก. รับเงินทั้ง ๒ จำนวนนั้นไว้โดยผู้พิทักษ์ของ ก. มิได้ยินยอม ดังนี้ การรับเงินทุน ๑๐๐๐ บาท เป็นโมฆียส่วน การรับเงินดอกเบี้ย ๒๐ บาท เป็นการสมบูรณ์

ข) ใช้เงินทุน ตามอุทาหรณ์ข้างต้น แต่สมมติให้ ก. เป็นลูกหนี้ ข. ถ้า ก. นำต้นเงิน ๑๐๐๐ บาท กับดอกเบี้ย ๒๐ บาท มาชำระให้ ข. ดังนี้ การชำระเงิน ๑๐๐๐ บาท เป็นโมฆียส่วน การชำระดอกเบี้ย ๒๐ บาท เป็นการสมบูรณ์

อนุมาตรา ๒ ทำสัญญากู้ยืมฤารับประกัน

ก) ทำสัญญากู้ยืม ก. เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่อาจยืมเงิน ๑๐๐๐ บาท จาก ข. และไม่อาจให้ ข. กู้เงิน

ปัญหา

คนเสมือนไร้ความสามารถจะยืมเงินมาใช้ในสิ่งที่จำเป็นเพื่อเลี้ยงชีพและเป็นการสมแก่ฐานานุรูปแห่งตนได้หรือไม่?

ข) รับประกัน ในฉะบับภาษาอังกฤษใช้คำว่า "กิ้วิงเซคิวริตี้" ซึ่งแปลว่า "ให้ประกัน" เพราะฉะนั้นคำว่า "รับประกัน" คงจะหมายความถึงการให้ประกันแก่ผู้อื่นด้วย เช่น

ก. ผู้เสมือนไร้ความสามารถไม่อาจทำสัญญาผูกพันต่อ ข. เจ้าหนี้ของ ค. เพื่อรับชำระหนี้ให้ ข. เมื่อ ค. ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

อนุมาตรา ๓ ทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะได้มาฤๅปล่อยไปซึ่งสิทธิในอสังหริมทรัพย์ หรือในสังหริมทรัพย์อันมีค่า

ก) สังหาริมทรัพย์อันมีค่า เช่นแหวนเพ็ชร์วงหนึ่งราคา ๕๐๐๐ บาท อย่างไรเรียกว่ามีค่าต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป

ข) ได้มาฤๅปล่อยไป นี้คงหมายความถึงการได้ทรัพย์หรือเสียทรัพย์โดยมีวัตถุตอบแทน เช่น ซื้อขาย, แลกเปลี่ยน คงไม่หมายถึงการได้ทรัพย์มาโดยไม่ต้องเสียทรัพย์ตอบแทน เพราะมีบัญญัติอยู่ในอนุมาตรา ๕ – ๖ – ๗ แล้ว

อนุมาตรา ๔ ทำการอันหนึ่งอันใดเกี่ยวด้วยคดีความในศาล เว้นแต่การร้องขอถอนผู้พิทักษ์

ก) การเกี่ยวด้วยคดีความในศาล เช่นการ

พ้องยื่นคำร้อง คงจะไม่หมายความถึงการเป็นพยาน (ให้เทียบมาตรา ๒๓)

ข) การร้องขอถอนผู้พิทักษ์ ข. เป็นผู้พิทักษ์ของ ก. ปรากฏว่า ข. ยักยอกทรัพย์สินของ ก. ดังนี้ ก. มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ถอน ข. จากการเป็นผู้พิทักษ์

อนุมาตรา ๕. ให้โดยเสนหา ฤๅปรานี ปรานอม ยอม ความ ฤๅทำความตกลงให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาคดี

ก) ให้โดยเสนหา อนุมาตรานี้หมายความถึงว่าผู้เสมือนไร้ความสามารถเป็นผู้ให้ คำ ในฉบับภาษาอังกฤษใช้คำว่า "เมกิง เอกีฟท์" ไม่ใช่เป็นผู้รับให้ เพราะการเป็นผู้รับให้มีบัญญัติอยู่ในอนุมาตรา ๗ เช่น ก. ผู้เสมือนไร้ความสามารถ มีเรือนอยู่หลังหนึ่ง ก. ไม่อาจยกเรือนหลังนี้ให้ ข. โดยปราศจากความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

ข) ปรานีปรานอมยอมความ คือการระงับข้อพิพาท ฉะบับในภาษาอังกฤษใช้คำว่า "คอมโปรไมส์" คำเดียวเป็นความหมายของคำว่า "ปรานีปรานอม" และ "ยอมความ" แต่ในภาษาไทยนั้นดูเหมือนว่า คำทั้งสองนี้จะมีความหมายต่างกันดังนี้

"ปรานีปรานอม" เป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาทั้ง ๒ ฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไป ด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน (ให้ดูมาตรา ๘๕๐) เช่น

ก. ขับรถยนต์ชนม้าของ ข. เสียหาย แต่ ก. ข. ทำสัญญาตกลงกันว่า ก. ยอมชำระค่าเสียหายให้ ข. ๑๐๐ บาท ข. ยอมไม่ฟ้องร้อง ก. นี้เป็นการระงับข้อพิพาทอันมีอยู่ ถ้า ก. หรือ ข. เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ สัญญาปรานีปรานอมนี้เป็นโมฆียะ

เหตุฉะนั้น "ปรานีปรานอม" จึงมีนัยไป

ในทางที่ระงับข้อพิพาทอัน มิได้กำลังพิจารณาอยู่ในศาล

"ยอมความ" คือสัญญาระงับข้อพิพาทซึ่งกำลังพิจารณาอยู่ในศาล

เช่น ก. พ้องต่อศาลแพ่ง เรียกค่าเสียหายฐานทำผิดสัญญาจาก ข. ผู้เสมือนไร้ความสามารถ ๕๐๐ บาท ก่อนตัดสิน ก.ข. ทำสัญญายอมความต่อหน้าศาลว่า ก. ยอมรับค่าเสียหาย ๒๐๐ บาท (ให้ดูวิธีพิจารณาความแพ่ง ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๖๕ – ๖๖)

ค) ทำความตกลงให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาคดี คือการตกลงเชิญผู้หนึ่งผู้ใด แต่คนเดียวหรือหลายคน เป็นผู้ตัดสินข้อพิพาท (ให้ดูวิธีพิจารณาความแพ่ง ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๑๐๙ – ๑๑๔)

เช่น ก. ผู้เสมือนไร้ความสามารถทำบ้าน ข. เสียหาย ดังนี้ ก. จะทำสัญญาตกลงกับ ข. เชิญ ค. เป็นอนุญาโตตุลาการไม่ได้

อนุมาตรา ๖ รับหรือบอกสละความเป็นทายาท

การรับหรือบอกสละความเป็นทายาทนี้ คงจะเป็นวิธีการใหม่ในเรื่องมฤดกซึ่งนับว่าเป็นกิจสำคัญในกฎหมายฝรั่งเศส เพราะเหตุว่าในกฎหมายฝรั่งเศส หลักมีว่า ทายาทจะต้องรับใช้หนี้ของผู้มรณภาพเกินกว่าจำนวนทรัพย์สินที่ผู้มรณภาพได้มีไว้โดยไม่จำกัด

แต่มีข้อยกเว้นอยู่ว่า ถ้าผู้ควรได้รับมฤดกบอกรับความเป็นทายาทโดยจำกัดเพียงทรัพย์สินของผู้มรณภาพแล้ว ตนก็อาจรับผิดจำกัดได้ตามนั้น หรือถ้าเห็นว่าผู้มรณภาพมีหนี้สินมากมายและเป็นการยุ่งยาก ผู้ควรรับมฤดกจะยอมสละความเป็นทายาทก็ได้ ในกรณีย์เช่นนี้ ตนก็ไม่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องหนี้สิน เหตุฉะนั้นการรับหรือการบอกสละความเป็นทายาทจึงเกี่ยวกับการได้การเสียซึ่งเป็นกิจสำคัญอันหนึ่งในกฎหมายมฤดกฝรั่ง

เศส แต่กฎหมาย ไทย จะ บัญญัติ เป็น รายละเอียดอย่างใดนั้น ต้องพิจารณาในกฎหมายลักษณะมฤดกซึ่งคงจะเป็นบรรพใดบรรพหนึ่งของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้

ถ้าหาก ว่าการรับ หรือบอก สละความเป็นทายาท จะ ต้อง กระทำ ในเรื่อง มฤดก แล้ว อุทาหรณ์ของอนุมาตรา ๖ คงมีดังนี้

ก. บิดาตาย มีบุตร ๑ คน คือ ข. ผู้เสมือนไร้ความสามารถ ซึ่ง ค. เป็นผู้พิทักษ์ ข. บอกรับหรือสละความเป็นทายาทของ ก. โดยไม่ได้รับความยินยอม ของ ค. ผู้พิทักษ์ ดังนี้ การรับหรือสละความเป็นทายาทนั้นเป็นโมฆียะ

อนุมาตรา ๗ บอกบัดไม่รับเมื่อเขาได้ให้โดยเสนหา ฤๅไม่ รับส่วน ทรัพย์ มฤดก ฤๅรับ เอา ทรัพย์เขาให้ ฤๅ ทรัพย์ มฤดก อัน มี ค่าภาระติดพัน

ก) บอกบัดไม่รับเมื่อเขาได้ให้โดยเสนหา หมายความถึงกรณีที่ ผู้เสมือน ไร้ความสา-

มารถ จะเป็นผู้รับให้ทรัพย์สินที่ไม่มีภาระติดพัน เช่น

ก) ปลงใจโอนแหวนวงหนึ่ง ให้ ข. ผู้เสมือนไร้ความสามารถ โดยไม่มีภาระติดพันแต่อย่างใด ดังนี้ ถ้า ข. บอกปัดไม่รับแหวนวงนั้นโดยปราศจากความยินยอมของผู้พิทักษ์ การบอกปัดนั้นเป็นโมฆียะ

ข) ไม่รับส่วนทรัพย์มฤดก ส่วนทรัพย์มฤดกนี้ คือ ทรัพย์จะได้รับตามพินัยกรรม ภาษาอังกฤษใช้คำว่า "เลกาซี" ซึ่งต่างกับการเป็นทายาท ตามอนุมาตรา ๖ ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า "ซักเซสชัน" เช่น ก. ทำพินัยกรรมยกรถยนต์คันหนึ่งให้ ข. ผู้เสมือนไร้ความสามารถ ดังนี้ ถ้า ข. บอกปัดไม่รับรถยนต์ซึ่งเป็นทรัพย์ที่จะได้รับตามพินัยกรรม การบอกปัดนั้นเป็นโมฆียะ

ค) รับเอาทรัพย์เขาให้ ฤๅ ทรัพย์มฤดกอันมีค่าติดพัน ในฉบับภาษาไทยอาจทำให้

เข้าใจไปได้ว่ากฎหมายพูดถึง "รับเอา ทรัพย์เขาให้" ตอนหนึ่งและทรัพย์มฤดกอันมีภาระติดพันอีกตอนหนึ่ง แต่ในฉะบับภาษาอังกฤษนั้น คำทั้ง สอง นี้รวมอยู่ในประโยคเดียวกัน คือหมายความว่า "รับเอาทรัพย์เขาให้อันมีค่าภาระติดพัน และทรัพย์มฤดกอันมีค่า ภาระติดพัน" เพราะฉะนั้นผู้เสมือนไร้ความสามารถคงอาจ รับ เอา ทรัพย์ เขาให้ โดย ปราศจากค่าภาระติดพัน หรืออาจรับมฤดกตามพินัยกรรม์โดยไม่มีภาระติดพันแต่อย่างใด

เช่นตามอุทาหรณ์ใน (ก) และ (ข) ข. อาจรับแหวนนั้น และ อาจ รับรถยนต์โดยปราศจาก ความ ยินยอม ของ ผู้แทนโดยชอบธรรม

แต่ในตัวอย่างต่อไปนี้ การรับเป็น โมฆิย

ก. ปลงใจให้ที่ดินแปลงหนึ่งหรือทำพินัยกรรม์ยกให้แก่ ข. ผู้เสมือนไร้ความสา—

มารถ โดยกำหนดภาระไว้ว่า ข. จะต้องจ่ายเงินเดือนให้แก่ ม. เดือนละ ๕ บาท ดั่งนี้การรับเอาทรัพย์เขาให้หรือการรับส่วนมฤดกเป็นโมฆิย เพราะมีภาระติดพัน

อนุมาตรา ๙. ก่อสร้าง ปลูกสร้าง ซ่อมแปลง ฤๅขยาย โรงเรือนให้ใหญ่ขึ้น ฤๅทำการซ่อมแซมอย่างใหญ่

ก) ก่อสร้าง เช่น ก. ผู้เสมือนไร้ความสามารถไม่อาจสร้างเรือนขึ้นใหม่

ข) ปลูกสร้างซ่อมแปลง เช่น ก. ไม่อาจเปลี่ยนหลังคาเรือนซึ่งมุงด้วยจาก เป็นหลังคากระเบื้องสิเมนต์

ค) ขยายโรงเรือนให้ใหญ่ขึ้น เช่น ก. มีเรือนอยู่แล้วหลังหนึ่ง ก. จะก่อนอกชานบ้านนั้นไม่ได้

ง) ทำการซ่อมแซมอย่างใหญ่ เช่นฝาเรือนของ ก. พัง ดั่งนี้ ก. จะซ่อมฝานั้นใหม่ซึ่งเป็นการซ่อมแซมอย่างใหญ่ไม่ได้

อนุมาตรา ๘ เช่าฤๅให้เช่าทรัพย์สิน เป็นสังหาริมทรัพย์ มีกำหนดนาน กว่าหก เดือน ฤๅเป็นอสังหาริมทรัพย์ มีกำหนด นาน กว่าสามปี

ก) เช่าฤๅให้เช่า ทรัพย์สิน เป็น สังหาริมทรัพย์ มีกำหนดนาน กว่าหกเดือน เช่น ก. ผู้เสมือน ไร้ความ สามารถไม่อาจให้ ข. เช่าม้าไปขี่ หรือรับเช่าม้า จาก ข. มีกำหนดหกเดือน กับ ๑ วันขึ้นไป

ข) อสังหาริมทรัพย์มีกำหนด นาน กว่าสามปี เช่น ก. ไม่อาจให้ข. เช่าที่ดินหรือรับเช่าที่ดินจาก ข. มีกำหนดกว่าสามปีขึ้นไป

บทที่ ๒

กิจการณ์ซึ่งศาลได้สั่งไว้

นอกจากกิจการ ซึ่งกฎหมายได้ระบุไว้แล้ว ในพฤติการณ์อันสมควร ศาล อาจจะ สั่ง ว่า

บุคคล ผู้เสมือนไร้ ความ สามารถ ต้องได้รับ ความยินยอม ของผู้พิทักษ์ก่อนก็ได้

เช่น ศาล อาจ สั่ง ว่า ก. ผู้เสมือน ไร้ ความ สามารถ จะ ให้ เช่า หรือรับเช่าสังหาริม ทรัพย์ โดย ปราศจาก ความ ยินยอม ของผู้พิทักษ์ไม่ ได้ ดั่งนี้แล้ว ก. ไม่มีสิทธิให้ เช่า ม้า ถึงแม้ จะมีกำหนดต่ำกว่าหกเดือน (ซึ่งตามปกตินั้น ก. อาจ เช่า หรือ ให้ เช่าทรัพย์สินมี กำหนด ต่ำ กว่า หก เดือน ได้ ให้ดูในอนุมาตรา ๕ ข้างต้น)

บทที่ ๓

ผลแห่งกิจการณ์ซึ่งทำลงโดยผู้เสมือน ต่อบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น

---

๕๗ ผู้เสมือนไร้ความสามารถได้กระทำกิจการณ์ ดั่งกล่าวแล้ว ในบทที่ ๑ ที่ ๒ โดยไม่ได้

รับ ความ ยินยอม ของผู้ พิทักษ์ แล้ว การนั้น ย่อมเป็น โมฆียะ

(ถ้าผู้พิทักษ์ปฏิเสธไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผล สมควร แล้ว ผู้เสมือนไร้ความสามารถ อาจ ยื่น คำร้องต่อศาล ขอถอนผู้พิทักษ์ตามอำนาจในอนุมาตรา ๔)

มาตรา ๓๖ ถ้าเหตุอันทำให้เป็นบุคคลเสมือนไร้ความสามารถนั้นได้สิ้นสุดไปแล้ว ท่านให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับตามแต่กรณี

คำอธิบาย

คำว่า "เหตุอันทำให้ความสามารถสุดสิ้นไปนั้น" หมายความถึงเหตุซึ่งทำให้บุคคลต้องถูกศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ ดั่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔ ได้หมดไป เช่น บุคคลนั้นได้หายจากกายพิการปราศจากจิตต์ฟั่นเฟือน กลับมาเป็นผู้สมประกอบและกลับประพฤติเป็นคนดี ไม่สุรุ่ยสุร่ายเสเพลไม่ติดสุรายาเมา ดั่งนี้เป็นต้น ให้พึงสังเกตุว่า เหตุอันเป็นส่วนตัวของผู้พิทักษ์ไม่อาจทำให้ผู้เสมือนไร้ความสามารถ กลับเป็นคนดี ดั่งเช่นผู้พิทักษ์ได้ตาย หรือกลาย

เป็น บุคคล วิกล จริต ความ เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ ก็ หา สุด สิ้น ลงไป ไม่ กล่าว คือ จัก ต้อง ตั้ง ผู้พิทักษ์ใหม่เท่านั้นเอง

ส่วน บุคคล ใด จะ มี สิทธิ ร้อง ขอ ต่อ ศาล ให้ถอน คำ สั่ง เดิม นั้น ขอ ให้ ดู มาตรา ๒๙ และ ๓๓

บันทึก

เรื่องความสามารถของหญิงมีสามี

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตั้งแต่มาตรา ๓๗ ถึง มาตรา ๔๓ เป็นบทบัญญัติอันว่าด้วยความสามารถของหญิงมีสามี ซึ่งเราอาจที่จะแยกออกเป็นหลักไว้ดังนี้

(๑) ในส่วนที่เกี่ยวด้วยสินส่วนตัว หญิงมีสามี ย่อมมีฐานะอย่างบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ ให้ดูมาตรา ๓๗

(๒) ในส่วนที่เกี่ยวด้วยสินบริคณห์นั้น ตามปกติหญิงไม่มีความสามารถที่จะทำการใด ๆ ให้ผูกพันได้นอกจากสามีได้อนุญาต ให้ดูมาตรา ๓๘ แต่ข้อยกเว้นมีอยู่ในมาตรา ๓๙, ๔๐, ๔๑, ๔๒, ๔๓

มาตรา ๓๗

หญิงมีสามีนั้น ในส่วนที่เกี่ยวด้วยสินส่วนตัว ย่อมมีฐานะอย่างบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ

คำอธิบาย

มาตรานี้ บัญญัติถึงความสามารถของหญิงฉะเพาะที่เกี่ยวด้วยสินส่วนตัวว่าหญิงอาจที่จะกระทำการได้เหมือนดั่งบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ กล่าวคือ อาจทำการได้โดยลำพัง โดยมิพักต้องได้รับอนุญาตของสามี

ตามนัยแห่งมาตรานี้ เราจึงพบคำว่า "สินส่วนตัว" เป็นศัพท์ในกฎหมาย

แต่ก่อนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ "สินส่วนตัว" ไม่มีในศัพท์กฎหมายลักษณะผัวเมีย กล่าวถึงสินบริคณห์และสินสมรสเท่านั้น จึงทำให้เกิดความเห็นเถียงกันว่าสินส่วนตัว

จะมีได้หรือไม่ พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ได้ทรงอธิบาย สินส่วนตัวหรือทรัพย์ส่วนตัวไว้ว่า "เป็นของที่เกิดขึ้นใหม่ในเร็ว ๆ ในหมู่ผู้ลากมากดี จะเป็นทรัพย์อย่างไร จะแปลตัดลงไปไม่ได้ ทรัพย์ส่วนตัวนั้นคือ ทรัพย์ของหญิงก่อนมีสามีที่บิดามารดาหญิงได้เก็บไว้ ก่อนที่หญิงชายได้เสียแก่กันไม่ได้ให้ไปอยู่ในอำนาจของชายในเวลาที่อย่าไม่มีใครเถียง ที่จะเอามาแบ่งได้" เล็กเชอร์ของพระเจ้าพี่ยาเธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ รวบรวมขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ หน้า ๘๐-๘๑)

เพราะฉะนั้น เมื่อประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ปัญหามีว่าสินส่วนตัวของผัวเมีย จะพึงมีไม่ได้นั้น ก็น่าจะหมด

ไป เพราะเหตุกฎหมายได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งแล้ว

(ขอให้ดู คำอธิบายลักษณะผัวเมีย โดยพระยาพิจารณาปรีชามาตย์ หน้า ๘๔ ถึง ๘๖ ซึ่งเราเห็นพ้องกับท่านว่า สินส่วนตัวอาจมีได้ในกฎหมาย)

มาตรา ๓๘ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายต่อไปนี้ หญิงมีสามี ถ้ามิได้รับอนุญาตของสามี หาอาจทำการอันหนึ่งอันผูกพันสินบริคณห์ได้ไม่

การใดอันกระทำลงฝ่าฝืนบทบัญญัติอันนี้ท่านว่าเป็นโมฆียะ

คำอธิบาย

สินบริคณห์

สินบริคณห์เป็นทรัพย์ที่ผัวเมียนำมาเป็นทุนสำหรับหาเลี้ยงชีพด้วยกัน ซึ่งเรียกว่าสินเดิมอย่างหนึ่ง และทรัพย์ที่หาได้ในการอยู่กินเป็นผัวเมียกัน ซึ่งเรียกว่าสินสมรสอีกอย่างหนึ่ง (ขอให้ดูข้อความโดยพิสดารในกฎหมายลักษณะผัวเมีย) สินบริคณห์นี้ถ้า

ผัวเมีย ยังไม่ขาดจากกัน ก็เป็นทรัพย์ที่ปะปนกันอยู่ หรือเป็นกองทรัพย์อัน หนึ่ง แบ่งแยกไม่ได้ และตามนัย แห่ง กฎหมาย สามีผู้เดียวย่อมมีสิทธิเหนือกองทรัพย์อันนี้ ในอันที่จะจับจ่ายใช้สรอย และถ้ายิ่งเป็นในกฎหมายฝรั่งเศส แล้ว ถือเสมือน หนึ่ง ว่า สามีเป็นเจ้าของ กองทรัพย์นี้ แต่ผู้เดียวโดย เด็ดขาด ภรรยาไม่ มีสิทธิที่จะ กระทำ กิจการ อย่างหนึ่งอย่าง ใด อัน ผูก พัน กอง สิน บริคณห์ได้เลย นอก จาก จะได้รับอนุญาต ของ สามี การใดอัน กระทำ ลง ฝ่าฝืน บท บัญญัตินี้ ย่อมเป็นโมฆิย

บัญหาที่จะต้องวินิจฉัยมีว่า

๑. อย่างไรเรียกว่าสามีได้อนุญาต ?

๒. ถ้าภรรยา ทำละเมิด ต่อคนภายนอก ๆ จะ เรียก ร้อง ค่า เสีย หาย จาก สิน บริคณห์ได้หรือไม่ ?

สำหรับ ปัญหาข้อ ๑ นั้น ศาลในประเทศฝรั่งเศส เคยถือหลัก ดั่งนี้.

(๑) เมื่อ สามี ได้อนุญาต โดยตรง ซึ่งคดีไม่มีปัญหา

(๒) เมื่อสามีได้อนุญาตโดยปริยาย

ทั้งนี้ใน กรณีย์ที่ หญิง ได้ซื้อ ทรัพย์สิ่ง ของอันเกี่ยวแก่อาหาร และการครอบครัว ถึงแม้ว่าสามี จะมิได้อนุญาต โดยตรงก็ดี ศาลก็ สันนิษ ฐาน ว่า สามี ได้ตั้ง หญิง เป็นตัวแทน โดยปริยายในการนี้ เพราะจะเห็นได้ตามธรรมดาว่าการครอบครัวนั้นตกอยู่ในหน้าที่ของภรรยา กิจ การ ใดที่ภรรยา ได้ทำลง ไป ใน ฐานะ เป็นตัวแทนเช่นนี้ ก็ย่อมผูกพัน สามี (คำพิพากษา ศาลสูงสุด แห่ง ประเทศ ฝรั่งเศส ลง วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๒๖)

แต่สามีอาจที่จะถอนสิทธิของหญิงดั่งว่านี้ได้ โดยสั่งห้ามเจ้าของร้านไม่ให้หญิงซื้อของ

เชื่อ หรือทำกิจการติดต่อกับหญิง แต่สามีจำต้องบอกแก่ห้างร้านนั้นโดยตรง และโดยฉะเพาะตัวด้วย (คำพิพากษาศาลสูงสุดแห่งประเทศ ฝรั่งเศส ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ปี ๑๘๘๙) แต่การบอกกล่าว โดยทางประกาศ ในหนังสือพิมพ์ นั้นไม่เพียงพอที่จะยกเว้น ความรับผิดของสามี แต่ศาลมีอำนาจที่จะวินิจฉัย ข้อเท็จจริง เป็นเรื่อง ๆ ไป (คำพิพากษา ศาลอุทธรณ์ ตั้งอยู่ ณ จังหวัดดูเอร์ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๔๖) เช่นสามีกับภรรยาคู่นั้นได้แยกกันอยู่ ซึ่งปรากฏเห็นได้ชัด เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้อง (คำพิพากษา ศาลอุทธรณ์กรุงปารีส ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๙๘ หรือถ้าหากว่า หนี้สิน ซึ่งห้างร้านได้ยอมให้ภรรยากระทำ ลงไปมีจำนวน เงินเกินกว่า ความจำเป็นแห่งการครอบครัวโดยปกติ ศาลมีอำนาจที่จะลดจำนวนหนี้สินนี้ลงมาได้ (คำพิพากษาศาล

อุทธรณ์ กรุง ปารีศ ลง วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๔๕)

และ ตามกฎหมาย เยอรมัน ก็ถือตามนัย แห่งกฎหมายฝรั่งเศส ดั่งกล่าวข้างต้น ขอให้ดูประมวลแพ่ง เยอรมันมาตรา ๑๓๕๗ ซึ่งมีความว่าดั่งนี้

"ภายในวงเขตต์แห่งกิจการใน ครอบครัว หญิง มีสิทธิที่จะเป็นธุระดูแลจัดการ เพื่อสามีและแทนสามี บรรดานิติกรรมทั้งหลาย อันหญิงมีสามีได้กระทำลงไป ภายในขอบเขตต์ดั่งว่านี้ ย่อมถือว่าได้ทำในนามของสามี นอกจาก กรณีย์แวดล้อม จะปรากฏเป็นอย่างอื่น.

สามีอาจที่จะจำกัด หรือถอนสิทธิของหญิงดั่งว่านี้ แต่ถ้าข้อจำกัดหรือการถอนอำนาจดั่งว่านี้ ปราศจากเหตุอันสมควรไซร้ ภรรยามีอำนาจที่จะร้องขอต่อศาล ให้สั่งยก

ข้อจำกัดและอำนาจนั้นเสีย แต่การจำกัดหรือการถอนสิทธิของหญิงดั่งว่านี้จะมีผลต่อบุคคลภายนอก เมื่อได้ปฏิบัติการให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๔๓๕ แล้ว" (มาตรา ๑๔๓๕ ว่าด้วยการจดทะเบียนทรัพย์สินระหว่างผัวเมียซึ่งมีทะเบียนอยู่ที่ศาล)

ส่วนนัยของกฎหมายไทยนั้น ขอให้ดูฎีกาที่ ๒๑๗/๑๒๘

ปัญหายังมีอยู่อีกข้อหนึ่งว่า ถ้าหญิงทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก คนภายนอกจะพึงเรียกค่าเสียหายเอาจากกองสินบริคณห์ได้หรือไม่?

ตามกฎหมายลักษณะผัวเมีย บทที่ ๓๔ และตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๔๕/๑๒๗ เจ้าหนี้มีอำนาจยึดทรัพย์ที่ระคนปนกันระวางผัวเมียได้ เพราะถือว่าผัวมีอำนาจที่จะปราบปรามเมีย แต่เมื่อได้ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์แล้ว ประมวลนี้ได้บัญญัติไว้ว่า บิดามารดาของผู้เยาว์ ผู้อนุบาลของบุคคลวิกลจริต และบุคคลซึ่งรับดูแลบุคคล ผู้ไร้ความสามารถ จะต้องรับผิดร่วมกัน บุคคลเช่นว่านั้น ในการละเมิดซึ่งเขาได้กระทำลงในระวางที่อยู่ในความดูแลของตน นอกจากจะได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร (ให้ดูมาตรา ๔๒๙, ๔๓๐ แต่กฎหมายไม่ได้พูดถึงว่าสามีจะต้องรับผิดร่วมกับภรรยาในเรื่องผลแห่งการละเมิดด้วยหรือไม่.

ทั้งนี้ถ้าจะถือตามมาตรา ๓๙ โดยเด็ดขาดแล้ว สามีก็ไม่ต้องรับผิด ถ้าตนไม่ได้อนุญาตให้ภรรยาไปทำละเมิด แต่ถ้าจะวินิจฉัยว่ามาตรา ๔๒๙ และมาตรา ๔๓๐ นั้น อาจนำมาใช้โดยอนุโลมในเรื่องหญิงมีสามีแล้ว สามีก็จะต้องรับผิดตามนั้น

ผู้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ จึงขอให้ผู้อ่านวินิจฉัยเอาเอง และถ้าได้ผลอย่างไร จะนำมาลงในหนังสือจันทิสาส์น เพื่อประโยชน์ทั่ว ๆ ไป ก็จะขอบคุณมาก

*　　*　　*